

การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

THE ACADEMIC ADMINISTRATION ACCORDING TO THE FOUR NOBLE TRUTHS BY EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF THE LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2



¹กิงกาญจน์ เพชรวาริ, ²พระมหาสุภวิษณุ ปภสฺสโร และ ³ประสงค์ หัสรินทร์

¹Kingkan Phetwari, ²Phramaha SupavitPaphatsaro and ³Prasong Hassarin

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹iiuu120238nanna@gmail.com

Received: June 6, 2024; **Revised:** June 27, 2024; **Accepted:** August 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการนิเทศ การศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ตามลำดับ 2) การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2

¹นิสิต,หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

²รองศาสตราจารย์, สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนตามหลักอริยสัจ 4 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ตามลำดับ 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ทั้ง 5 ด้านมีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามความ ความถนัดของผู้เรียน 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สถานศึกษาควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอ และผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน ควรมีการวัดพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร 5) ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามสนับสนุน ให้กำลังใจ ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครูในด้านงานวิชาการ

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, อริยสัจ 4, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) study the state of academic administration by educational institution administrators; 2) examine academic administration according to the Four Noble Truths by educational institution administrators under the Office of the Loei Primary Educational Service Area 2; 3) propose guidelines for academic administration according to the Four Noble Truths for school administrators in the same office. The research results were as follows: 1. The overall academic administration by educational institution administrators under the Office of the Loei Primary Educational Service Area 2, was at the highest level. The most effective areas, ranked from highest to lowest, were assessment and evaluation, development of educational media, innovation and technology, curriculum development, and educational supervision. 2. The academic administration according to the Four Noble Truths by educational institution administrators under the same office was also at the highest level. The most effective areas, ranked from highest to lowest, were educational supervision, development of educational media, innovation and technology, assessment and evaluation, learning

process development, and curriculum development. 3. The proposed guidelines for academic administration according to the Four Noble Truths for educational institution administrators in the Office of the Loei Primary Educational Service Area 2, encompass five areas: (1) Curriculum Development: align the curriculum with the context of the educational institution; (2) Learning Process Development: create learning experiences for students that encourage their strengths; (3) Development of Educational Media, Innovation, and Technology: ensure schools have adequate resources and encourage teachers to create teaching materials; (4) Assessment and Evaluation: measure student development according to curriculum learning standards; (5) Educational Supervision: school administrators should monitor, support, and assist teachers in academic tasks.

Keywords : Academic Administration, Four Noble Truths, Educational institution administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ.2552 ตามมาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ มาตรา 39 กล่าวว่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

การจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับนั้น งานด้านวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จ ของ

สถานศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษามักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้นคุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้การบริหารงานด้านวิชาการ จึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบ ในการใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้ต้องมีประสิทธิภาพ โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนในเชิงคุณภาพและปริมาณ ส่วนงานอื่น ๆ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุน เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการจะประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้ คือ การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวทันวิทยาการ เทคโนโลยีใหม่ๆ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดหาห้องสมุดเป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการ ให้นักเรียนได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม การนิเทศภายในเป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

หลักธรรมอริยสัจ 4 ถือว่ามีความสำคัญและเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เพราะเป็นที่รวมของหลักธรรมทั้งหลายที่ครอบคลุมหลักคำสอนต่างๆ และเป็นปฐมเบื้องต้นของหลักธรรมที่พระพุทธเจ้า ได้ตรัสแสดง เพราะตัวปัญหาต่างๆ ล้วนมีมูลเหตุของตัวปัญหานั้น ซึ่งหลักอริยสัจ 4 เมื่อนำไปใช้ใน หลักการบริหารแล้ว จะสามารถกำหนดถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา แล้วนำไปสู่การปฏิบัติในการแก้ปัญหาต่อไป

จากรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ. ศ. 2565 (Annual Report 2021) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในด้านบริหารวิชาการจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้มีความเข้มแข็งขึ้นทั้งในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาและด้านโอกาสทางการศึกษา จากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการโดยรวมของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโครงการต่างๆ มากมายที่เร่งรัดในการจัดกิจกรรมในช่วงระยะเวลาสิ้นปีงบประมาณ ที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการสอนของครูผู้สอน ซึ่งบางครั้งเป็นกิจกรรมที่ไม่ตรงตามความต้องการของครูผู้สอน อีกทั้งบุคลากรในสังกัดขาดประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานในรูปแบบ Social distancing ส่งผลให้การวัดผล และประเมินผลของผู้เรียนไม่มีประสิทธิภาพ และมีข้อจำกัดในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จได้ และรูปแบบการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัด

การศึกษาไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนยังมีข้อจำกัดในการดำเนินการประกันคุณภาพภายนอกอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2, 2565)

การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จะเป็นประโยชน์ต่อทางการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพและเป็นแนวทางในการส่งเสริมการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 1,261 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 297 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้บริหารจำนวน 2 คน และครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 2 คน พระสงฆ์ 1 รูป รวมเป็น 5 รูป/คน โดยเลือกจากโรงเรียนที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดี ด้านการบริหารงานวิชาการ เจาะจงด้วยคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้มี

ประสบการณ์ด้านการบริหารงานวิชาการมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี และเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถที่สามารถให้ความรู้ทางด้านการบริหารงานวิชาการ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตาม หลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนตามหลักอริยสัจ 4 และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอริยสัจ 4

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีการวางแผนกระบวนการสำหรับการพัฒนาการศึกษา จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย หากนำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจะสามารถช่วยสนับสนุนและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ เพราะเป็นหลักวิธีการแก้ปัญหา ทำให้มองปัญหาได้ดี

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรคำนึงถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์แก่ผู้เรียนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และควรมีการนำหลักอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมมาใช้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคือตรงจุดและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

3.3 ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอ และสนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการนำหลักธรรมมาใช้ในกระบวนการนี้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการเรียนการสอนได้

3.4 ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนตามหลักอริยสัจ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพราะเป็นกระบวนการสำคัญในการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ควรมีการวัดพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร และหากพบปัญหาสามารถนำหลักอริยสัจ 4 มาช่วยในกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนได้

3.5 ด้านการนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครู เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงาน โดยเน้นเรื่องการจัดเตรียมชั้นเรียน เพื่อทราบปัญหาและให้การช่วยเหลือในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ นำผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ และเสริมสร้างกำลังใจครูผู้สอนในการปฏิบัติหน้าที่

อภิปรายผล

การศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้วิจัยได้นำมาประเด็นมาอภิปรายดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขตสองได้มีการส่งเสริมกำกับติดตามระบบการวัดและประเมินผลของโรงเรียนในสังกัดอย่างต่อเนื่องส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัดการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นประเมินประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการและผลงาน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ติดตามให้ครูมีการสอนซ่อมเสริมอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกปีการศึกษาจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ทักษะประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นตามแนวทางที่กำหนดของระเบียบการวัดและการประเมินผลของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ หล้าหนัก (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 2” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรมีสภาพปัญหาการบริหารอยู่ในระดับมาก ส่วนอีก 4 ด้านสภาพปัญหาการบริหารอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา และด้านประกันคุณภาพการศึกษา สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการที่สำคัญคือบุคลากรที่มี ไม่เพียงพอในการจัดทำและบริหารหลักสูตร มีครูไม่ครบชั้น ผู้บริหารและครูมีหน้าที่รับผิดชอบมากและมีภาระงานหลายด้าน จึงไม่มีเวลาดูแล ครูมีภาระงานมากจึงไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนได้ตรงตามมาตรฐานและครอบคลุมตามเนื้อหาและขาดบุคลากรในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและมีแนวทางการแก้ปัญหาที่สำคัญคือเพิ่มอัตรากำลังครูให้ครบชั้นและเพียงพอตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรใช้วิธีพูดคุยปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบไม่เป็นทางการระหว่างเพื่อนร่วมงานมากยิ่งขึ้น และรวมกันในกลุ่มสถานศึกษาขนาดเล็กข้างเคียงจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนให้สมบูรณ์แบบและเพิ่มบุคลากรให้กับสถานศึกษาขนาดเล็ก

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตาม หลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านการนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 มีการส่งเสริมการนิเทศการศึกษา มีการตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำคำปรึกษาส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่ครูและการจัดการเรียนในชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอาคม อดตเมธี (คำมานะ) (2565) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดเลยผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดเลย โดยมีภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน ได้แก่ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาด้านการวัดผลและประเมินผลและเทียบโอนผลการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดเลยโดยภาพรวมจำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา อายุและประสบการณ์การทำงาน ในทุกด้านพบว่ามีความคิดเห็นต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0. 05 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย 3. 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรให้มีเนื้อหาวิชากะทัดรัด 3. 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรจัดรายวิชาที่มีเนื้อหายากไว้ในคาบเรียนต้นคาบของรอบเช้าและรอบบ่ายหรือจัดรายวิชาที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กันไว้ต่อเนื่องกัน 3. 3) ด้านการวัดผลประเมินผลเทียบโอนผลการศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูผู้ได้เรียนรู้เข้าใจและสามารถนำวิธีวัดและประเมินผลมาใช้ได้จริง 3. 4) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาควรมีการติดตามการเตรียมเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 3. 5) ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารควรใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารให้เพียงพอต่อการจัดสรรงบประมาณและการรับบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาหรือสนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อนวัตกรรมที่เอื้อต่อการสอนในการให้คำตอบแทน 3. 6) ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ควรนำนักเรียนไปค้นหาความรู้ ในเรื่องที่สอดคล้องกับบทเรียนนั้น

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมี

ความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีการวางแผนกระบวนการสำหรับการพัฒนาการศึกษา จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย หากนำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจะสามารถช่วยสนับสนุนและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ เพราะเป็นหลักวิธีการแก้ปัญหา ทำให้มองปัญหาได้ดี ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรคำนึงถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์แก่ผู้เรียนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และควรมีการนำหลักอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมมาใช้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาค้นคว้าและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอ และสนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการนำหลักธรรมมาใช้ในกระบวนการนี้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการเรียนการสอนได้ ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนตามหลักอริยสัจ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญต่อการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพราะเป็นกระบวนการสำคัญในการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ควรมีการวัดพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร และหากพบปัญหาสามารถนำหลักอริยสัจ 4 มาช่วยในกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนได้ด้านการนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครู เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงาน โดยเน้นเรื่องการจัดเตรียมชั้นเรียน เพื่อทราบปัญหาและให้การช่วยเหลือในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ นำผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ และเสริมสร้างกำลังใจครูผู้สอนในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดบุญยัง พุทฺธโม (สุนทรวิภาค) (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 โรงเรียนประถมศึกษาทุกด้านพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน มีปัญหาด้านหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดี ด้านสื่อการเรียนการสอนยังไม่ทันสมัยและขาดการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรควรกำหนดแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและประชุมสัมมนาคณะครู ด้านสื่อมีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการใช้สื่อที่ทันสมัย ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และมีการติดตามวัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญเฮ้า หิริโก (ปัญญาสุข) (2556)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” พบว่า แนวทางการบริหารงานตามหลักอริยสัจ 4 ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านที่มีความต้องการแก้ไขมากที่สุดไปหาน้อย ด้านการสื่อสารการเรียนการสอน, ด้านการเรียนการสอน, ด้านหลักสูตร, ด้านกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ ยกเว้นด้านการวัดและการประเมินผลอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การบริหารงานในด้านวิชาการถือว่ามีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นอย่างมาก การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการบริหารงานจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ หลักอริยสัจ 4 ซึ่งเป็นหลักความจริงอันประเสริฐที่ทำให้ผู้เข้าถึงอริยะมี 4 อย่าง ได้แก่ 1) ทุกข์ 2) ทุกขสมุทัย 3) ทุกขนิโรธ 4) ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา เป็นหลักธรรมที่สมบูรณ์เป็นองค์ธรรมที่เป็นหลักความจริงของชีวิต เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงสอดคล้องสัมพันธ์กับองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบมีตัวป้อนวิธีการและผลเชิงประจักษ์ ซึ่งหากนำมาบูรณาการกับการบริหารงานวิชาการอันจะเป็นหนทางในการแก้ไขปัญหาได้อีกหนทางหนึ่งงานวิชาการเป็นงานสำคัญส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดผ่านการบริหารงานวิชาการ คือผ่านการจัดการเรียนการสอนนั่นเอง เนื้อหาสาระของงานวิชาการนั้นจะต้องมุ่งเน้นสู่เกณฑ์มาตรฐานเอาไว้ให้ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พระครูปลัดบุญยัง ทุลโลโก (สุนทรวิภาค). (2554). *การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี*. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญเฮ้า หิริโก (ปัญญาสุข). (2556). *การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร*. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอาคม อดุลเมธี (คำมานะ). (2565). *การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย*. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. (2565). รายงานผลการดำเนินงานตาม
แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565. เลย: สำนักงาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

อานนท์ หล้าหนัก. (2561). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

